

BÀI CA NGẮT NGƯỜNG

Nguyễn Công Trứ

Nguyễn Công Trứ (1778- 1858)

- Là nhà nho tài tử, trung thành với lí tưởng trí quân, trạch dân.
- Cuộc đời phong phú, đầy thăng trầm.
- Sống bản lĩnh, phóng khoáng, tự tin, có nhiều đóng góp cho dân, cho nước.
- Di sản thơ văn có giá trị lớn,
- Góp phần quan trọng vào việc phát triển thể hát nói Việt Nam.

Tác phẩm

- ***Hoàn cảnh sáng tác***: Sau năm 1848, khi nhà thơ đã cáo quan về ở ẩn tại quê nhà. Thoát khỏi vòng cương tỏa của quan trường và những ràng buộc của lễ giáo phận sự là lúc nhà thơ có thể bộc lộ hết tâm tư phóng khoáng của bản thân đồng thời có cái nhìn mang tính tổng kết về cuộc đời phong phú.
- ***Thể loại*** : Hát nói là thể tổng hợp giữa ca nhạc và thơ, có tính chất tự do thích hợp với việc thể hiện con người cá nhân.
- ***Đề tài*** : thái độ sống của bản thân theo lối tự thuật.

Bố cục

6 câu đầu

- Giới thiệu tài năng, danh vị xã hội

10 câu tiếp

- Phô trương lối sống và bản lĩnh cá nhân

3 câu cuối

- Khẳng định phong cách và địa vị

Tài năng và danh vị

- *Vũ trụ nội mạc phi phận sự*: khẳng định trách nhiệm của bản thân với cuộc đời
- *Ông Hi Văn tài bộ đã vào lồng*: coi công danh là trói buộc, nhưng vì sơn hà mà chấp nhận mất tự do
- Lời tự xưng, tự khen ngông nghênh đồng thời là tuyên ngôn về chí làm trai

- Tự hào về tài năng và đóng góp của bản thân:

- + Tài học(thủ khoa).
- + Tài chính trị (tham tán, tổng đốc)
- + Tài quân sự (thao lược)

- Giọng điệu phô trương, khinh đời

Tự hào mình là một người tài năng lỗi lạc, danh vị vẻ vang văn võ toàn tài.

→ **Khẳng định tài năng, lí tưởng trung quân, ý thức trách nhiệm**

Có người cho rằng: Tuy Nguyễn Công Trứ công khai khoe tài năng, danh vị bản thân nhưng cái ngất ngưỡng của ông lại không khiến cho người ta cảm thấy khó chịu như ai đó có thói khoe khoang, hợm hĩnh. Anh/chị nghĩ sao về ý kiến này?

Ngất ngưỡng: làm trái với lễ nghĩa khiêm tốn của nhà nho, ngang nhiên khoe tài, khoe trí. Nhưng đó không phải là thói khoe khoang hợm hĩnh mà chỉ là để khoe cái cốt cách tài tử, phóng túng của mình mà thôi. Ẩn chứa đằng sau là một cái tôi ý thức về tài năng và danh vị bản thân, bản lĩnh, đầy tự tin về năng lực và sự cống hiến.

Lối sống và bản lĩnh

+ Cương vị, chức phận: “tay kiếm cung”, một ông tướng quyền sinh, quyền sát “mà nên” (biến đổi, trở thành) “dạng từ bi”, dáng vẻ một nhà tu hành, một nhà sư.

+ Cuộc sống: từ kẻ sĩ thi tài “kinh bang tế thế” với đời nay quay về cuộc sống thanh tao, ẩn dật.

* Lối sống:

+ Người đời: để sống cuộc sống thanh tao, ẩn dật thường quay về vui thú điền viên, sơn thủy hoặc khắc khổ tu hành, hoặc tìm tới thiền học để tìm tới sự giác ngộ.

+ NCT: tìm tới việc hưởng thụ để thỏa chí riêng mình: cầm, kì, thi tửu và cả gian nhân

- **Hành động:** đặc ngựa bò vàng đeo- ngắt ngửng:

- + Hành vi ngược đời, lạ thường

- + Cố ý mỉa mai bốn cột người đời

Cố ý phơi bày lối chơi khác người

***Bản lĩnh:**

- + Đưa nàng hầu đi viễn cảnh chùa

- + Coi nhẹ được- mất- như người Thái thượng

- + Coi thường khen chê- coi thị phi như gió thoảng

- + say sưa vui thú ca tửu

Một lối sống hưởng thụ nhưng không sa đọa, không thoát tục như thần Phật nhưng cũng không tầm thường

➤ **Sống cho thỏa thích, sống là chính mình, vượt lên thói thường**

Đó có phải là cách sống lập dị, quái đản?

Ngất ngưởng: là phong cách sống có bản lĩnh, có cá tính, trung thực, thẳng thắn, ý thức rõ về bản thân (*bao hàm cả điều lí tưởng và trần tục*).

Khẳng định phong cách và địa vị qua một đời ngất ngưỡng

- Chẳng Trái, Nhạc..cũng Hàn, Phú
- Nghĩa vua tôi- đạo sơ chung
- Ai ngất ngưỡng như ông

Khẳng định tài năng, nổi tiếng, sự
hiền hách, lòng trung thành, luôn
giữ trọn đạo nghĩa vua tôi.

Ngất ngưỡng không chỉ là tài năng, danh vị hơn người mà còn là bản lĩnh hơn đời, ý thức cá nhân sâu sắc vượt danh giáo giữa xã hội phong kiến nhiều lễ thói hà khắc.

TỔNG KẾT

Nội dung

Ca ngợi tài năng, sự nghiệp hiển hách, tâm hồn tự do, bản lĩnh mạnh mẽ, ít nhiều có sự phá cách về quan niệm sống, vượt qua khuôn sáo khắt khe của lễ giáo phong kiến.

Bắt đề thêm nội dung

“Ngất ngưỡng” là một phong cách sống bản lĩnh, cá tính, thẳng thắn, ý thức rất rõ về bản thân. Lời sông đồ mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc: giải phóng con người khỏi những ràng buộc để được sống tự do, đề cao cá tính và bản ngã.

Nghệ thuật

Sự phù hợp của thể hát nói với việc bày tỏ tư tưởng, tình cảm tự do phóng túng, thoát ra ngoài khuôn khổ.

CÙNG CỐ

Từ “*Ngất ngưởng*” trong *Bài ca ngất ngưởng* được hiểu là:

A. Một người với thân hình cao vượt hẳn xung quang nhưng trong tư thế ngả nghiêng, chông chênh không vững chắc.

B. Một thái độ khoe tài, tự tôn, cố tình làm những điều khác thường trái với thể tục, với lễ giáo phong kiến.

.Một ý thức về trách nhiệm, tài năng, danh vị, bản lĩnh, cốt cách.

D. Một quan điểm sống, triết lí sống cao đẹp của Nguyễn Công Trứ: mình vì mọi người, mọi người vì mình.

Câu “*Vũ trụ nội mạc phi phận sự*” hiểu thế nào cho đúng?

Có trách nhiệm với cuộc đời

B- Có tài năng xuất chúng, hơn người

C- Có niềm tin sắt đá và bản thân

D- Có lòng yêu nước tha thiết

Hình ảnh “mây trắng” trong câu “*Kìa núi nọ phau phau mây trắng*” biểu đạt điều gì?

A- Vẻ đẹp của thiên nhiên

ong cách sống tự tại, ung dung không bị trói buộc

C- Tột đỉnh vinh hiển của trong sự nghiệp lẫy lừng của Nguyễn Công Trứ

D- Nhân cách cao hơn đời

(?) Muốn thể hiện phong cách sống tích cực như Nguyễn Công Trứ, tuổi trẻ cần có những phẩm chất, năng lực gì?
